GANĪBU IEŽOGOŠANA

1. un 2. attēls. Ierīkojot žogu ar augstu stieples iespriegojumu (high tensile fencing), ir svarīgi izmantot izturīgus mietus, lai tie spētu noturēt stieples. Plastmasas mietiņus var lietot stiepļu atdalīšanai.

3. un 4. attēls. Pakāpiens vai vārti ar pašaizvēršanās mehānismu ir labs risinājums, kā padarīt zālājus pieejamus apmeklētājiem.

Jau kopš seniem laikiem zemnieki ir ierīkojuši žogus, lai atturētu mājlopus no postījumu nodarīšanas pļavās un tīrumos. Koka žogi ir izmantoti gadsimtiem ilgi, vēlākos laikos apvienojot tos ar akmens sienām. Vēlāk šos materiālus nomainīja dzeloņstieple un mūsdienās - elektriskie žogi un pītie žogi. Mūsdienās žogus izmanto mājlopu iežogošanai speciālās ganību platībās.

DAŽĀDI NOŽOGOJUMU VEIDI

Dzeloņstieple, metāla stieple ar asiem dzeloņiem, pēdējo 50 un vairāk gadu laikā bieži ir izmantota nožogojumu veidošanā. Dzeloņstieples priekšrocība ir tās zemā cena, taču tai ir daudz trūkumu. Tā savaino kā mājlopus, tā arī savvaļas dzīvniekus un zemniekiem ar to ir grūti strādāt.

Elektriskie žogi, ja tie ir pareizi uzstādīti, kalpo ilgus gadus. Tie efektīvi nodrošina lopu iežogošanu un nesavaino dzīvniekus. Parastam elektriskajam žogam attālumam starp mietiem ir 6-10 metri.

Žogs ar augstu stieples iespriegojumu *(High tensile fencing)* ir elektriskais žogs ar spēcīgi iespriegotu, resnāku stiepli un resnākiem žoga mietiem (1.attēls), kas izvietoti apmēram 50 metru attālumā viens no otra. Šī ir laba alternatīva, ja ganību iežogojums ir jāveido pa gariem, taisniem posmiem. Žoga stiepļu diametram ir jābūt 2,5 mm un tām jābūt iespriegotām. Tievākas, neiespriegotas stieples, ir pārāk trauslas un bieži var plīst, jo īpaši ziemas laikā. Atkarībā no gaisa temperatūras, stieples nostiepjas vai atslābst. Lai novērstu ar to saistītās problēmas, spriegošanai var izmantot atsperes. Stieples starp stabiem var atdalīt ar plastmasas mietiņiem, ko nav nepieciešams iespraust zemē (2. attēls).

Pītais žogs bieži tiek izmantots aitu iežogošanai kur attālums starp žoga mietiem ir 3-4 metri. Sietam jābūt stingri nostieptam un pie katra staba piestiprinātam ar skavām. Pītā žoga sieti būtu jāsavieno tikai stūros un lauzuma vietās. Ja ar pīto žogu apjoztās ganībās ganās arī liellopi, tad sieta augšpusē ir jānovelk elektriskā stieple, kas attur liellopus no uzspiešanās sietam. Laba, lētāka un vieglāk uzstādāma alternatīva aitu iežogošanai ir elektriskais žogs no četrām stieplēm.

PIEKĻŪŠANAS IESPĒJAS

Ganības bieži ieinteresē apmeklētājus. Apmeklētāju ērtībai nožogojumā var ierīkot pārejas. Pāri žogam var uzlikt pakāpienu vai ierīkot vārtus ar pašaizvēršanās mehānismu, kas būtu ērtāk veciem cilvēkiem un ģimenēm ar bērnu ratiņiem.

JA APLOKS BEIDZAS ŪDENĪ

Ja ganības iestiepjas ūdenī, nožogojuma pēdējai daļai nevajadzētu būt elektriskai. Tai žoga daļai, kas iesniedzas ūdenī, var izmantot resnāku stiepli vai koka dēļus, tādējādi padarot šo žoga daļu izturīgāku ūdens līmeņa celšanās gadījumā. Pirms ziemas šo žoga daļu būtu vēlams izņemt no ūdens. Iespēju robežās mājlopiem vajadzētu ļaut ganīties ūdenī, lai starp niedrēm un sauszemi izveidotos atklāta ūdens josla, kas nodrošinātu dzīves vidi kukaiņiem, abiniekiem, zivīm un putniem.

JA APLOKUS ŠĶĒRSO SAVVAĻAS DZĪVNIEKI

Ja dzīvnieku - briežu, aļņu vai citu pārnadžu - takas šķērso aploku, tad tos no ieskriešanas žogā var pasargāt nožogojuma augšpusē piestiprināts dēlis vai kārts. Tādejādi dzīvnieki žogu pamanīs un pārleks tam pāri.

Publikācija sagatavota Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas finansētā projekta «Barības vielu noteces mazināšana Baltijas jūrā, vienoti apsaimniekojot mitrzemes un zālājus» ietvaros un atspoguļo autoru viedokli. Vadošā iestāde nav atbildīga par publicēto informāciju.

UPPLANDS STIFTELSEN NATURVÅRD & FRILUFTSLIV
ELF
Dīvēja Dabas fonds
CENTRAL BALTIC INTERREG IV A PROGRAMME 2007–2013
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

KĀ PAREIZI UZSTĀDĪT NOŽOGOJUMU

- Lai nodrošinātu ilgu kalpošanu, mietiem jābūt mizotiem.
- Mieta galam, kurš tiks dzīts zemē, ir jābūt smailam.
- Mieti ir jāiedzen zemē ar koka āmuru, veseri vai tamlīdzīgu darbarīku (nerociet bedri!).
- Žoga lauzuma vietās ir jābūt no koka izgatavotiem paralelogramiem. Lai lauzuma vietu nostiprinātu, stieple tiek diagonāli novilkta no mieta augšas uz nākošā mieta apakšu un stipri iespriegota. (5. attēls un 6. attēlā tuvplāns).
- Ja mietu ir jāsašķeļ, tad to nevajadzētu darīt ar zāģi. Mietu būtu jāsadala ar cirvi vai līdzīgu darbarīku, lai šķēlums būtu pa koka šķiedrai, tādējādi padarot to izturīgāku pret trupēšanu.
- Lai no trupes pasargātu to mieta daļu, kas atradīsies zem zemes, to var apdedzināt vai apstrādāt ar darvu.
- Jo cietāks koks, jo labāk. Mietu izgatavošanai labi noder ozols, lapegle, kadiķis un lēni augusi priede.
- Katrā vārtu pusē ir jābūt no koka mietiem veidotam paralelogramam (7. attēls). Pretējā gadījumā stieples salieks mietus un pēc pāris gadiem žogs salūzīs.
- Mieti jāiedzen zemē 60-80 cm dziļumā. Vēl dziļāk (75-100 cm) lauzuma vietās, lai tie izturētu lielākas slodzes.
- Liellopu iežogošanai ir ieteicams žogs ar trīs stieplēm 50, 80 un 110 cm augstumā virs zemes. Un žogs ar vismaz trīs stieplēm 20, 40 un 80 cm augstumā ir ieteicams aitu nožogojumiem.
- Stieples, kas vada elektrisko strāvu, ir jāizolē no mietiem. Ir pieejami dažādi izolatoru veidi, taču porcelāna izolatori kalpos daudz ilgāk nekā no plastmasas ražotie.
- Jo taisnāks žogs, jo lētāk tas izmaksās. Centieties aplokā iekļaut mežmalas, mežus un citus biotopus, ko ir vērts noganīt bioloģiskās daudzveidības labā, taču kuri mūsdienās bieži tiek atstāti ārpus ganībām.
- Visbiežāk sastopamā problēma elektrisko žogu ierīkošanā ir zemējums, kas netiek ierīkots pareizi vai ir nepietiekams. 1 m zemējuma uz katru džoulu var kalpot kā vadlīnija.

5. un 6. attēls. Stieples, kas novilktas no mieta augšas uz nākošā mieta apakšu, lauzuma vietu padara izturīgāku.

7. attēls. Katrā vārtu pusē ir jābūt no koka mietiem veidotam paralelogramam. Pretējā gadījumā stieples salieks mietu.

Kontakti
Latvijas Dabas fonds
Dzirnavu iela 73-2 (3. stāvā)
Rīga, LV-1011
Tālr.: 67830999
Fakss: 67830291
E-pasts: ldf@ldf.lv

Sagatavots: Upplandsstiftelsen, 2012.
Foto: Jan-Olov Björklund, Sven-Olov Borgegård.

Publikācija sagatavota Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas finansētā projekta «Barības vielu noteces mazināšana Baltijas jūrā, vienoti apsaimniekojot mitrzemes un zālājus» ietvaros un atspoguļo autoru viedokli. Vadošā iestāde nav atbildīga par publicēto informāciju.

UPPLANDS STIFTELSEN NATURVÅRD & FRILUFTSLIV
ELF
Latvijas Dabas fonds
CENTRAL BALTIC INTERREG IV A PROGRAMME 2007–2013
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE